

SYSTEM OF MOTIVATION OF EDUCATORS TO LEARN ENGLISH IN DDAEU

Svitlana Samoilenko

Lecture of the Philology Department at DSAEU ,

Darya Tynyna student of

gr.SPG-1-23 DSAEU

The article is devoted to the topical problem of pedagogy of all times – students' motivation. The research is aimed at developing an effective system of motivating students to learn English, taking into account the analysis of scientific research on the theory of motivation, psychology of learning, methods of teaching foreign languages; surveys of students and teachers, and as a result, the key factors of motivation to learn English were determined, and a set of motivational strategies was developed. Author also outlines the novelty and practical significance of the investigated problem.

Key words: *motivation, English language learning, motivation system, motivation strategies.*

НОВІТНІ МЕТОДИКИ І ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

УДК: 243:658.8

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Казакевич Олена Ігорівна

канд. філол. н., ст. викл. каф. філології ДДАЕУ,

Кармазіна Кіра Романівна

студентка гр.ЕК-1-23 ДДАЕУ

У статті розглядається проблема особистісно-орієнтованого навчання в контексті гуманізації освіти. Встановлено, що гуманізація і гуманітаризація пов'язані з вирішенням загальноцивілізаційних задач, які мають стратегічне значення для розвитку не тільки освіти, а й людства в цілому. Гуманізація освіти, безсумнівно, означає індивідуалізацію освітнього процесу. Досліджено історичні передумови виникнення особистісно-орієнтованого навчання. Надано визначення особистісно орієнтованого навчання. Представлено особливості та основні переваги особистісно-орієнтованого навчання, а також проблеми в освіті, які можуть бути вирішені. Визначено цілі особистісно-орієнтованого навчання. Проведено порівняльний аналіз особистісноорієнтованого та традиційного навчання. Доведено ефективність кредитно-модульної системи та вибіркового дисциплін в освіті як шляхів створення індивідуальної освітньої траєкторії.

Ключові слова: *гуманізація та гуманітаризація в освіті, особистісно-орієнтоване навчання, персоналізоване навчання, інноваційні технології в освіті.*

Вступ. Розвиток світової системи освіти в процесі перетворень поставив в основу переорієнтацію філософсько-педагогічних напрямів у науці з консервативного, технократичного підходу на гуманістичний, особистіснозорієнтований підхід. Яскравим підтвердженням цього є спрямованість на гуманізацію і гуманітаризацію освіти. Проблема гуманізації та гуманітаризації освіти стала предметом обговорення на міжнародних конференціях, є світовою проблемою, оскільки вона пов'язана з вирішенням загальноцивілізаційних завдань, які мають стратегічне значення для розвитку не лише освіти, але і всього людства в цілому.

Наукова проблема. Усе частіше фахівці підкреслюють, що сучасна криза освіти має внутрішні причини через недосконалість наявної програми, пов'язаною з втратою концептуальних смислів для освіти людини. Зважаючи на це змінюється роль і зміст дисциплін соціально-гуманітарного циклу.

Актуальність. У законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, у “Національній доктрині розвитку освіти”, в указі Президента України “Про основні напрями реформування вищої освіти в Україні” наголошується, що модернізація вищої освіти в Україні має бути спрямована на її гуманізацію, зростання інтелектуального, духовно-морального потенціалу особистості та суспільства, забезпечення реальної підготовки особистості до життя та професійної діяльності на основі сучасних підходів, збереження кращих національних традицій з урахуванням тенденцій євроінтеграції та глобалізаційних процесів.

Аналіз досліджень. Проблема гуманізації та гуманітаризації освіти досліджується багатьма авторами, вона має велике значення в багатогранному процесі розвитку сучасного суспільства. У її багатій теоретичній спадщині є низка ідей та напрямів, які безпосередньо стосуються гуманістичної концепції освіти. Ідеї гуманізації покладені в основу наукових робіт Ш. А. Амонашвілі.

Особистісно орієнтований підхід, представлений у дослідженнях, Д.А. Белухина, І.Д. Бега, Є.В. Бондаревської, Г.П. Васяновича, Е.Ф. Зеєра, у працях В. П. Андрущенко, І. А. Зязюна, В. Г. Кременя, П. Ю. Сауха, В. С. Лутая, С.В. Качалової, С.Д. Кульневича, О.Я. Пехоти, І.С. Серікова, С. Л. Якиманської.

Мета і завдання дослідження. Стаття присвячена дослідженню проблеми особистісно-орієнтованого навчання в контексті гуманізації освіти.

Матеріал дослідження. Вітчизняні психологи, які займаються проблемами механізму інтелектуальних операцій, сприйняття, творчості дійшли висновку, що іноземна мова, література, історія активно сприяють, підключаючи емоційний чинник, розвитку пам'яті, асоціативного, логічного мислення, необхідних у процесі наукового пізнання, де домінують так звані точні науки. Таким чином, проблема гуманітаризації зіткнулася з проблемою гуманізації, тобто з вивченням особливостей і закономірностей психології активного сприйняття, засвоєння, запам'ятовування людиною в процесі навчання [1].

Гуманізм (від. лат. людський, людяний) є визнання цінності людини як особи, її прав на вільний розвиток і виявлення своїх задатків. Гуманітарний (франц. гуманітаріє) – людська природа, освіченість, що має відношення до суспільного буття і свідомості людини. Гуманітарна освіта – навчально-виховний процес викладання – засвоєння гуманітарних дисциплін, головними серед яких є історичні, філософські, політологічні, культурологічні, філологічні, українознавчі, психолого-педагогічні, правознавчі дисципліни.

Найістотніше, що об'єднує обидві категорії, – це рішучий поворот до особистості учня, зосередження зусиль на всебічному розвитку, вияві здібностей і реалізації можливостей. Визнання гуманізацією освіти здобувача головною діючою особою всього навчально-виховного процесу означає, по суті, особистісно орієнтоване навчання. Особистісно-орієнтоване навчання має давню історію й кілька інших назв, за кожною з яких постає певний погляд на навчання й виховання: це гуманістична педагогіка, неопрагматизм,

екзистенціалізм, педоцентризм, вільне виховання (США, Європа у 70-і роки), педагогіка співробітництва (80-і роки у СРСР). Всі ці схожі концепції можна об'єднати назвою ліберальна педагогіка, на відміну від авторитарної й технократичної. Підґрунтя ліберального підходу в освіті США і Європи створили ідеї Д. Дьюї й інших реформаторів у педагогіці ще на початку ХХ століття, а потім із середини століття напрям у психології – гуманістична психологія. Гуманістична психологія й на її основі педагогіка педоцентризму, особистісно-орієнтована освіта розглядають особистість як складну, індивідуальну цілісність, неповторність і вищу цінність, що має потребу в самоактуалізації – реалізації своїх можливостей.

Гуманістична сутність особистісно-орієнтованого підходу в освіті глибше розкривається шляхом його порівняння з традиційною освітою, яка характеризується знанневою і соціократичною спрямованістю. Недоліками традиційної системи освіти є :

- простір освіти не виконує свої завдання, тому що обсяг знання в культурі не тільки значно перевищив можливості передачі його через канал освіти, але й продовжує швидко збільшуватися;
- масовість освіти, демократизація як середньої, так і вищої освіти знаходяться в суперечності із принципом оцінки знань учнів, а саме вищий навчальний заклад змушений або знижувати критерій оцінки, орієнтуючись на невстигаючих учнів, або розмежувати школи на “елітарні” і “масові”, але така практика відходить від демократизації освіти;
- сформована система освіти спрямована на навчання, а не на виховання [2].

Виходячи з цього, визначено ряд суперечностей, що існують у професійній освіті, зокрема: • між усвідомленням у суспільстві необхідності активізації творчих сил особистості і відсутністю відповідних соціальнопедагогічних умов для їхнього формування і розвитку;

- традиційною системою “масової” підготовки спеціалістів і особистісним, індивідуальним, творчим характером професійної діяльності;
- використанням у навчально-виховному процесі репродуктивних методів, засобів спеціальної та фахової підготовки у колективних і групових формах роботи та необхідністю проявляти суб’єктну творчу позицію, спираючись на гуманістичні принципи особистісно орієнтованого підходу;
- об’єктивними потребами забезпечення цілісності навчально-виховного процесу та професійно-педагогічної підготовки, неперервності професійної освіти і відсутністю системного зв’язку між фундаментальною професійною підготовкою та практикою, недостатньою науково-методичною забезпеченістю формування механізмів саморозвитку у процесі професійного становлення майбутніх спеціалістів.

Таким чином виникає потреба в пошуку шляхів реалізації провідних положень модернізації системи освіти – ідеї розвитку особистості, формування механізмів розвитку і саморозвитку системи освіти, перетворення освіти на дієвий чинник розвитку суспільства. Подолання цих суперечностей можливе шляхом перегляду теоретико-методологічних засад та концептуальних підходів до професійного становлення майбутніх спеціалістів, докорінного реформування змісту педагогічної освіти шляхом широкого застосування інноваційних педагогічних технологій, а також подальшого розвитку педагогічної освіти у таких напрямках:

- орієнтація на особистісний розвиток майбутнього спеціаліста в процесі професійної підготовки;
- забезпечення єдності теоретико-методологічної, методичної підготовки та практики в контексті особистісно орієнтованого підходу;
- розвиток індивідуальності, суб’єктності, потреби в особистісному та професійному самовдосконаленні, освоєння здобувачем рефлексії самопізнання і саморозвитку особистісних якостей [2].

Особистісно орієнтоване виховання, на думку І.Д. Беха, – виховання методологічного типу, яке для свого обґрунтування звертається до соціальногуманітарних наук і спирається на фундаментальні філософські, психологічні ідеї про людину, про виховання і процеси її індивідуально-особистісного розвитку, про виховання як ціннісно породжувальний процес [3]. Методологія особистісно орієнтованого підходу ґрунтується на сукупній реалізації і взаємному доповненні множини сучасних парадигмальних підходів. Її особливості полягають у тому, що вона: орієнтує на людину як головну цінність і мету виховання (аксіологічний підхід); підтримує і розвиває суб'єктні властивості й індивідуальність людини (особистісний підхід); породжує в здобувачів особистісні смисли навчання та життя, вводить їх у світ культури (культурологічний підхід); пробуджує творчий потенціал особистості (діяльнісний підхід); стимулює здобувачів до самостійного вирішення власних життєвих проблем у нестабільному, невизначеному соціумі (синергетичний підхід). Особистісно орієнтована парадигма у вихованні та навчанні нині може вважатися теоретикометодологічним стрижнем, навколо якого кристалізуються освітні смисли сучасної цивілізації. Відтак, інтереси особистості проголошуються пріоритетними, а реалізація можливостей для її розвитку – головним завданням освіти. Відзначимо визначальну роль суб'єктів навчально-виховного процесу в системі освіти зокрема й здобувачів, оскільки їх цілеспрямованість, творча ініціатива і здібності, нестандартність мислення, прагнення до прогнозування, інновацій – невід'ємні характеристики ефективності системи освіти, її життєдіяльності та прогресу. Організація особистісно орієнтованого навчання вимагає опрацювання таких педагогічних технологій, які ставлять за мету не нагромадження знань і вмінь, а постійне збагачення досвідом творчості, формування механізму самоорганізації і самореалізації особистості кожного учня.

Однак щоб зробити здобувача справжнім суб'єктом освітнього процесу, треба кардинально змінити всю технологію цього процесу. Необхідні

передумови для оволодіння тими видами діяльності, які дають здобувачеві широку орієнтацію в системі суб'єктно-суб'єктних відносин, де він виступає як активний творець цих відносин, а не лише їх споглядач. Реалізація такого завдання потребує іншого підходу до предметного навчання (не як до замкнутого в своєму змісті наборі окремих предметів), до виділення й моделювання видів діяльності, через які учень активно ставиться до світу. Конкретні знання (точніше, їх система) є при цьому засобом пізнання й перетворення дійсності. Завданням особистісно орієнтованого навчання найбільше відповідає побудова предметного навчання за інтегрованим типом, бо дає можливість виявити ставлення здобувача до навколишнього світу, який є для нього цілісним, всебічним, динамічним. Така побудова освітніх компонентів сприяє формуванню в здобувачів цілісної наукової картини світу, жорстко не обмежуючи кута зору, дає можливість самому здобувачеві обрати «опорні» знання з різних наук з максимальною орієнтацією на власний досвід, який склався в нього під впливом як попереднього навчання, так і ширшої взаємодії з навколишньою дійсністю. Навчання, звичайно, є важливим джерелом становлення суб'єктного досвіду, але далеко не єдиним. При інтегрованому підході до побудови предметного навчання змінюється уявлення про навчаюче (соціокультурне) середовище. Це не просто освітнє середовище (навіть оптимально побудоване), а спеціально організований простір для освоєння різних видів і форм людської діяльності, де учень оволодіває науковими знаннями, досвідом емоційно-ціннісного ставлення до світу речей і людей, досвідом спілкування, взаємодії, ніби розкриває себе для світу, з яким внутрішньо взаємозв'язаний, не протистоїть йому лише як «пізнавач». Таке навчальне середовище є розвивальним [4]. Однак воно не нав'язує здобувачеві шлях розвитку через нормативну побудову його діяльності, а створює більш вільні умови, надаючи йому можливість самому визначати траєкторію індивідуального розвитку. Особистісно-орієнтоване навчання наділяє студента правом долучатися до формування навчальної програми та реалізовувати

принципи компетентної освіти. Прикладом цього є, зокрема, вибіркові дисципліни. Більш ефективно – і це підтверджує практика багатьох зарубіжних вишів – дати право вибору здобувачам після перших курсів, де домінують базові загальноосвітні предмети, прослухати курс тих дисциплін, у межах встановлених програм, які їм подобаються. Особиста зацікавленість активізує учня. Все це свідчить про необхідність активного підключення напрацювань психології для організації та вдосконалення навчального процесу по лінії гуманізації.

Розкрити зміст суб'єктного досвіду здобувача, максимально спиратися на нього при організації навчання – основне завдання викладача в процесі особистісно орієнтованого навчання. Важливо враховувати, що, пізнаючи світ, здобувач користується “передзнанням”, яке формується культурою, що його оточує. Тому, здійснюючи особистісно орієнтоване навчання, викладач має починати не з повідомлення знань (уведення наукової інформації), а з виявлення відповідного суб'єктного досвіду студентів, щоб потім, спираючись на нього, формувати наукове знання (поняття). Це передбачає принципово іншу схему уроку. інші форми спілкування викладача й студентів. Опрацювання технології особистісно орієнтованого навчання є одним з найважливіших завдань дидактики [5].

Цілі особистісно-орієнтованого навчання полягають у тому, щоб:

- визначити життєвий досвід кожного здобувача, його пізнавальні здібності, рівень інтелекту, інтереси, які спочатку треба розкрити, а потім розвинути в навчальному процесі;
 - формувати позитивну мотивацію здобувача до пізнавальної діяльності, потребу в самопізнанні, самореалізації та самовдосконаленні;
 - розвинути механізми адаптації, саморегуляції, самовиховання у здобувача.
- Основним правилом співпраці стає прагнення бути собою, виявляти природність поведінки, особистісну відкритість, а умовою саморозкриття особистості – усвідомлення своєї особистості як унікального, неповторного

світу. Таке право, за спільною згодою обох суб'єктів освітнього процесу, має і викладач, і студент, як будь-яка інша людина. Вирішальними чинниками втілення ідеї гуманізації в реальну педагогічну практику є ціннісні орієнтації та змістові установки викладача стосовно здобувача:

- мотиваційна спрямованість викладача не лише на предмет, але, у першу чергу, на студента – майбутнього фахівця;
- педагогічний гуманізм, який неможливий без сприйняття викладачем себе й студентів;
- емпатійне ставлення до студента, яке передбачає прагнення і вміння відчувати іншого як самого себе, займати його позицію, розуміти внутрішній світ, відчувати й сприймати його проблеми, переживання;
- толерантність, спрямована на розуміння того, що всі студенти індивідуальні й неповторні, кожен має право на власний погляд;
- конгруентність, яка передбачає розуміння особистісного світу й почуттів та сприйняття себе як особистості, що розвивається, має право на помилку, діяльність “тут і тепер”, сприйняття всього спонтанного, безпосереднього в навчальній ситуації;
- рефлексивність, яка дозволяє викладачу спостерігати за своєю діяльністю, бути готовим до її перегляду, багатогранності її реакцій у взаємодії зі студентами; прислухатися й придивлятися до студента, який вербально й невербально надає багатопланову інформацію про себе;
- діалогізм як бажання і вміння слухати та чути студента, здатність вести міжособистісний діалог на основі рівності позицій, взаємної довіри й поваги. Саме діалогічні відносини сприяють гуманізації взаємин викладачів і студентів [6]. У зв'язку з цим важливо виділити ознаки особистісно орієнтованого підходу: організація суб'єкт-суб'єктної взаємодії; створення умов для самоактуалізації особистості; її активізація; забезпечення зовнішніх і внутрішніх мотивів учнів; отримання задоволення від вирішення навчальних завдань і завдань у співпраці з іншими суб'єктами освіти; перенесення акценту

у функціях педагога на позицію фасилітатора. **Висновки.** Підсумовуючи результати дослідження, слід зазначити, що індивідуальна освітня траєкторія має стати дидактичною системою, у якій навчання здійснюється за індивідуальними програмами, змістом, формами, засобами, темпом і відповідними формами контролю та оцінювання. Кінцевою метою персоналізованого навчального середовища є створення освітньої системи, яка б безпосередньо відповідала різноманітним потребам особистості, а не нав'язувала учням “універсальну” модель, забезпечувала максимально ефективний розвиток кожного учня, його самостійності, ініціативності, дослідницько-пошукового стилю діяльності, креативності, впевненості в собі, культури праці. Персоналізована траєкторія навчання є чудовим інструментом, який надає студентам можливість повністю контролювати своє навчання і дозволяє їм ефективно набувати і зберігати навички. Основними перевагами для студентів є покращення результатів навчання та досвіду навчання, а для навчальних закладів – зміцнення репутації як установи, що цінує та підтримує індивідуальне навчання кожного студента.

Література:

1. Філат Т.В. Гуманізація та гуманітаризація як два аспекти вдосконалення системи освіти у вищих навчальних закладах. *International scientific periodical journal "THE UNITY OF SCIENCE"*. Vienna, 2017. С. 84–86.
 2. Професійна педагогічна освіта: особистісно орієнтований підхід : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 436 с.
 3. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1. *Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади*. Київ: Либідь. 2003. 280 с.
 4. Bartle, E. Personalised learning: an overview. 2015. Retrieved from: <https://aux.ugz.mybluehost.me/wp-content/uploads/2020/11/Personalised-Learning-anOverview.pdf> pp. 1–10.
 5. Järvelä, S. Personalised Learning? New Insights into Fostering Learning Capacity. *Pers. Educ.* 2006. Retrieved from: <http://www.oecd.org/site/schoolingfortomorrowknowledgebase/themes/demand/41176687.pdf>.
- (Accessed 17 January 2023).
6. Yuugun, I., Suherdi, D. Components and strategies for personalized learning in higher education: a systematic review. 2023. DOI: 10.2991/978-2-38476-054-1_23. Retrieved from: <https://www.atlantis-press.com/proceedings/asiatefl-22/125986928>. (Accessed 17 January 2023).

PERSONALITY-BASED LEARNING AS A TENDENCY OF HUMANIZATION OF EDUCATION

Olena Kazakevych

PhD in Pedagogy, Sen. Teacher of Philology Department at DSAEU,

Kira Karmazina

student of gr.EK-1-23DSAEU

The article deals with the problem of personality-oriented learning in the context of humanisation of education. It is established that humanisation and humanitarization are associated with the solution of general civilisation tasks that are of strategic importance for the development of not only education, but also humanity as a whole. Humanisation of education undoubtedly means individualisation of the educational process. The historical prerequisites for the emergence of personality-oriented learning are considered. The definition of personality-oriented learning is given. The features and main advantages of personality-oriented learning are presented, as well as the problems in education that it can help solve. The goals of personality-oriented learning are defined. A comparative analysis of personality-oriented and traditional learning is carried out. The effectiveness of the credit-module system and elective courses in education as ways to create an individual educational trajectory is proved.

Key words: *humanization and humanitarization in education, personality-based learning, personalized learning, innovative technologies in education.*

UDC 35.08:378:005.6

BACKGROUND TRENDS IN THE GETTING THE EDUCATION FOR WOMEN

Kateryna Pantileienko *PhD student of*
gr. Asp.PUA-1-22 DSAEU

The article is devoted to the current changes in women's equality issues the scientific justification of changes in the level of women's education and the significant impact of the US economy on women's jobs after the Second World War. The article emphasises that the percentage of women who had the opportunity to work in offices rather than in heavy production changed along with the economy and with the beginning of the division of professions and the emergence of new opportunities. The article reveals the importance of improving the legal framework with several amendments, as well as giving the Commission for Equal Employment Opportunities the power to initiate legal proceedings and expand the scope of the law. The author also outlines the practical novelty that the situation of women working in the Ministry of Finance presents many more restrictions on achievement in relation to female identity. Women in the Ministry of Finance are more interested in reassuring themselves and others of their professionalism, competence, and dignity to hold the position they hold, regardless of gender, compared to the Department of Health and Social Services, where women find it easier to identify themselves.

Keywords: *education, position, women, legislation, management, public administration.*